Ministerie van Klimaat en
Groene Groei

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Bestuurders van alle in Europees-Nederland
gelegen gemeenten en provincies

Directoraat-generaal Klimaat en Energie
Directie Klimaat

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/kgg

Ons kenmerk
DGKE-K / 97927695

Datum 16 juli 2025
Betreft Update uitvoeringsmiddelen

Beste collega-bestuurders,

In de huidige onrustige wereld met veranderende geopolitieke verhoudingen is het in toenemende mate van belang dat we een zelfvoorzienend en duurzaam energiesysteem opbouwen, op weg naar klimaatneutraliteit in 2050. Het Rijk en medeoverheden hebben elkaar nodig om dat te realiseren. Gemeenten en provincies zijn betrokken bij veel onderdelen van het Nederlandse klimaat- en energiebeleid. Net als het Rijk hebben zij verantwoordelijkheden in beleid en uitvoering. In de Rijksbegroting zijn uitvoeringsmiddelen gealloceerd voor de uitvoeringslasten van medeoverheden voor hun taken rondom het energie- en klimaatbeleid. Via deze brief informeer ik u over deze uitvoeringsmiddelen.

1. Beschikbare uitvoeringsmiddelen 2026 t/m 2030

Op de Rijksbegroting, stand voorjaarsnota 2025, is € 3,7 mld. gereserveerd voor de uitvoeringslasten van gemeenten en provincies. Dit budget wordt, naar verwachting, met miljoenennota nog aangepast in verband met de loon- en prijsbijstelling. Deze middelen bestaan voornamelijk uit generieke uitvoeringsmiddelen die beschikbaar zijn gesteld door het kabinet Rutte IV in lijn met het advies van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) uit 2021.[1] Met deze middelen kunnen gemeenten en provincies uitvoering geven aan hun taken rondom onder meer de verduurzaming van de gebouwde omgeving, het ruimtelijk programmeren van het energiesysteem en het inrichten van zero emissie-zones.

De taken voor gemeenten en provincies op het gebied van klimaat en energie zijn in de jaren volgend op 2021 fors toegenomen. In een evaluatie in 2024 berekende de ROB een toename aan benodigde capaciteit van 45%.[2] Met name bij provincies zijn relatief veel nieuwe taken ontstaan op het gebied van het aanpakken van netcongestie, het opstellen van energievisies, het afstemmen vraag en aanbod

[1] ROB-advies 'Van Parijs naar praktijk', 2021. Link: https://www.raadopenbaarbestuur.nl/documenten/publicaties/2021/01/25/advies-van-parijs-naar-praktijk;
[2] ROB-advies 'Koersen op klimaatneutraal', 2024, link: https://open.overheid.nl/documenten/7445d5bf-a69a-4624-a549-69216db55a0e/file

van energie, het integraal programmeren en het opstellen van provinciale Meerjaren Investeringsprogramma's Energie en Klimaat. Om die reden verhoogt het kabinet de beschikbare uitvoeringsmiddelen voor provincies voor de jaren 2026 t/m 2030 met € 10 miljoen per jaar.

Directoraat-generaal Klimaat en Energie
Directie Klimaat

Ons kenmerk
DGKE-K / 97927695

De beschikbare uitvoeringsmiddelen zijn verdeeld over gemeenten en provincies in goed overleg met het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). De verdeling is als volgt:

Bedragen in miljoenen	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**cum.**
Beschikbaar voor gemeenten	€ 661,8	€ 667,3	€ 715,6	€ 718,3	€ 718,7	€ 3.481,7
Beschikbaar voor provincies	€ 37,2	€ 32,7	€ 32,8	€ 32,2	€ 31,4	€ 166,3
Btw-compensatiefonds	€ 18,5	€ 18,5	€ 19,8	€ 19,9	€ 19,9	€ 96,6
Totaal	€ 717,5	€ 718,6	€ 768,2	€ 770,3	€ 770,0	€ 3.744,6

Op de huidige begroting van KGG zijn jaarlijks meer middelen beschikbaar dan de afgelopen jaren jaarlijks beschikbaar is gesteld aan gemeenten en provincies. Voor individuele gemeenten en provincies is daarmee in de huidige KGG begroting voor de komende jaren ten minste het bedrag beschikbaar dat zij voor 2025 ontvingen aan basisfinanciering.[3]

Afdracht aan btw-compensatiefonds
Een gedeelte van de beschikbare uitvoeringsmiddelen zal gestort worden in het btw-compensatiefonds. Wanneer gemeenten en provincies diensten uitbesteden dan betalen zij daar btw over. In tegenstelling tot ondernemingen kunnen zij deze btw niet terugvragen bij de belastingdienst. Om te voorkomen dat gemeenten en provincies er alleen vanwege deze btw-kosten voor kiezen om diensten niet uit te besteden, maar zelf te doen is het btw-compensatiefonds ingesteld. Gemeenten en provincies kunnen er onder voorwaarden de betaalde btw terugvragen.

In overleg met VNG en IPO is ingeschat dat gemeenten en provincies voor circa 15% van hun uitgaven rondom uitvoeringslasten btw-plichtig zijn. Voor de provinciale uitvoeringmiddelen voor de aanpak van netcongestie is geschat dat dit circa 5% zal zijn. Over die btw-plichtige component wordt 21% btw afgedragen wat resulteert in de btw-component van de uitkering. De btw-component wordt niet via de uitkering aan uitkeringsontvangers overgemaakt maar door het Ministerie van Klimaat en Groene Groei gestort in het btw-compensatiefonds van het Ministerie van Financiën. Uitkeringsontvangers kunnen op grond van de relevante wet- en regelgeving een beroep doen op terugontvangst van de betaalde btw-componenten. In totaal wordt voor de jaren 2026 t/m 2030 € 98,8 miljoen afgedragen aan het btw-compensatiefonds.

2. Uitkeringsvorm van de uitvoeringsmiddelen
In de jaren 2023 t/m 2025 zijn de uitvoeringsmiddelen uitgekeerd als specifieke uitkering (SPUK) via de regeling 'capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid' (CDOKE-regeling). In lijn met het Hoofdlijnenakkoord worden de middelen voor 2026 t/m 2030 uitgekeerd via het Gemeente- en Provinciefonds.

[3] De uitvoeringsmiddelen zijn de afgelopen jaren uitgekeerd via de CDOKE-regeling, zie verderop in deze brief onder het kopje '2. Uitkeringsvorm van de uitvoeringsmiddelen'. Als onderdeel van de CDOKE-regeling ontvingen gemeenten en provincies basisfinanciering. Daarnaast kregen gemeenten de mogelijkheid om plannen in te dienen voor zogenaamde planfinanciering. Gemeenten en provincies zullen voor de jaren 2026 t/m 2030 ten minste het bedrag aan basisfinanciering ontvangen dat zij in 2025 ontvingen.

Voor het jaar 2026 gebeurt dat als decentralisatie-uitkering (DU). De middelen voor 2026 worden met miljoenennota naar het Gemeente- en Provinciefonds overgeheveld en vervolgens verdeeld en uitgekeerd.

Directoraat-generaal Klimaat en Energie
Directie Klimaat

Ons kenmerk
DGKE-K / 97927695

De middelen voor de jaren 2027 t/m 2030 zullen als bijzondere fondsuitkering (BFU) worden uitgekeerd. Het streven is dat de wijziging van de Financiële-verhoudingswet, waarin de BFU wordt ingesteld, vanaf 2027 in werking zal treden. Binnen de kaders van de gewijzigde Financiële-verhoudingswet worden in het kader van de BFU nadere afspraken gemaakt met gemeenten over de informatieverplichtingen en monitoring. Deze worden zodanig vormgegeven dat recht wordt gedaan aan de beleidsvrijheid van gemeenten en tegelijkertijd landelijke verantwoordingsbehoeftes worden gefaciliteerd. Omdat de BFU nog niet is ingevoerd, worden de middelen voor 2027 t/m 2030 op een later moment overgeheveld naar het Gemeente- en Provinciefonds.

3. Uitvoeringsmiddelen voor de jaren 2031 en verder

Ook na 2030 zullen gemeenten en provincies nog volop bezig zijn met het uitvoeren van klimaat- en energiebeleid. Voor de jaren na 2030 zijn nog geen uitvoeringsmiddelen gereserveerd op de Rijksbegroting. Het is belangrijk dat binnen afzienbare tijd inzicht en duidelijkheid komt over de uitvoeringsmiddelen voor de jaren volgend op 2030. De ROB heeft in zijn adviezen rondom de benodigde uitvoeringsmiddelen steeds gekeken tot en met het jaar 2030. Ik ga de ROB verzoeken om te onderzoeken hoeveel uitvoeringsmiddelen gemeenten en provincies nodig hebben voor de jaren 2031 t/m 2035.

4. Investeringsmiddelen

Op 28 maart 2024 publiceerde de ROB het eerder genoemde adviesrapport 'Koersen op klimaatneutraal'. In dat advies is onder meer getracht inzicht te krijgen in de benodigde investeringskosten voor decentrale overheden ter realisatie van hun klimaat- en energietaken. Want naast uitvoeringsmiddelen voor fte's hebben medeoverheden ook investeringsmiddelen nodig, bijvoorbeeld voor de aanschaf van een elektrische auto of rondom de aanleg van een warmtenet. Hoewel het onderzoek uit 2024 inzicht biedt in de verschillende typen investeringskosten, biedt het onvoldoende inzicht in de omvang van en omgang met de decentrale investeringskosten. De ROB adviseerde daarom een vervolgonderzoek te doen om het gewenste inzicht te verkrijgen.

In lijn met dat advies heb ik de ROB gevraagd om zo'n vervolgonderzoek te doen. Beoogd resultaat van het onderzoek en advies zijn:

- Onderzoek naar de benodigde verschillende soorten en omvang van de investeringskosten voor de klimaat- en energietaken van gemeenten, provincies en waterschappen. In dit onderzoek wordt aandacht besteed aan de interactie tussen de verschillende investeringskosten. Een voorbeeld van een interactie is dat de aanleg van een warmtenet de druk op het elektriciteitsnet kan verlichten. Ook worden de financiële risico's in kaart gebracht die de investeringen met zich meebrengen en hoe die kunnen worden afgedekt.
- Reflectie en advies van de ROB op de uitkomsten van het onderzoek en advies over de wijze van bekostiging van de investeringen door decentrale overheden bij de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid. Bij de bekostigingsvraag wordt bekeken of alle decentrale overheden in staat zijn de investeringsopgave op te pakken, op welke wijze hiervoor middelen kunnen worden aangetrokken en welke afspraken er gemaakt zouden moeten worden tussen Rijk en decentrale overheden of tussen decentrale overheden onderling als het gaat om risico(deling).

- Reflectie van de ROB of hun adviezen over bekostigingswijze verschillend zijn tussen decentrale investeringskosten die volgen uit wettelijke verplichtingen en investeringskosten die volgen uit lokale/gezamenlijke ambities.

De ROB zal de komende maanden de hulp vragen van gemeenten en provincies bij bovenstaande onderzoeken naar uitvoerings- en investeringsmiddelen. Hierbij verzoek ik u om deze hulp zo goed mogelijk te bieden.

Ik kijk zeer uit naar de verdere vruchtbare interbestuurlijke samenwerking.

Sophie Hermans
Minister van Klimaat en Groene Groei

Directoraat-generaal Klimaat en Energie
Directie Klimaat

Ons kenmerk
DGKE-K / 97927695